
LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRO ĮSAKYMAS

**DĖL LIETUVOS MEDICINOS NORMOS MN 79:2000 „GYDYTOJAS
NEUROCHIRURGAS. TEISĖS, PAREIGOS, KOMPETENCIJA IR
ATSAKOMYBĖ“ PATVIRTINIMO**

2000 m. vasario 1 d. Nr. 58
Vilnius

**GYDYTOJAS NEUROCHIRURGAS.
TEISĖS, PAREIGOS, KOMPETENCIJA IR ATSAKOMYBĖ**

I. TAIKYMO SRITIS

1. Ši medicinos norma nustato gydytojo neurochirurgo veiklos sritį, funkcijas, pareigas, teises, kompetenciją ir atsakomybę.
2. Ši medicinos norma privaloma visiems gydytojams neurochirurgams, dirbantiems Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigose, jų darbdaviams, asmenims ir institucijoms, kurie moko bei registruoja šiuos specialistus ir vertina jų veiklą.

II. NUORODOS

3. Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymas, 1994 07 19, Nr. I-552; 1998 12 01, Nr. VIII-646 (Žin., 1994, Nr. 63-1231; 1998, Nr. 112-3099).
4. Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymas, 1996 06 06, Nr. I-1367; 1998 11 24, Nr. VIII-940 (Žin., 1996, Nr. 66-1572; 1998, Nr. 109-2995).
5. Lietuvos Respublikos gydytojo medicinos praktikos įstatymas, 1996 09 25, Nr. I-5555; 1998 08 19, Nr. VIII-748 (Žin., 1996, Nr. 102-2313; 1998, Nr. 52-1423).
6. Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymas, 1996 10 03, Nr. 1-1562 (Žin., 1996, Nr. 102-2317).
7. Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymas, 1996 05 21, Nr. II-1343; 1998 12 15, Nr. VIII-972 (Žin., 1996, Nr. 55-1287; 1998, Nr. 155-3231).
8. Lietuvos Respublikos statistikos įstatymas, 1993 10 12, Nr. 1-270 (Žin., 1993, Nr. 54-1048).
9. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 1999 02 05 įsakymas Nr. 61 „Dėl asmens sveikatos priežiūros specialybių ir subspecialybių sąrašo“ (Žin., 1999, Nr. 15-404).
10. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 1999 03 10 įsakymas Nr. 115 „Dėl sveikatos priežiūros specialistų profesinės kompetencijos patikrinimo tvarkos“.
11. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 1991 12 27 įsakymas Nr. 391 „Dėl Respublikos sveikatos įstaigų ir privačia praktika užsiimančių medikų aprūpinimo medicinos ir buhalterinės apskaitos formomis“.
12. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 1992 08 27 įsakymas Nr. 304 „Dėl naujo pavyzdžio gydytojo antspaudo“.
13. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 1994 02 22 įsakymas Nr. 56-k „Dėl medicinos gydytojo specialybės ir pareigybės patvirtinimo“ (Žin., 1994, Nr. 17-287).
14. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos, vidaus reikalų ir krašto apsaugos ministerijų 1997 11 07 įsakymas Nr. 600/528/1063 „Dėl keitimosi informacija įprastų ir ypatingų situacijų atvejais“ (Žin., 1997, Nr. 109-2792).
15. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 1998 06 19 įsakymas Nr. 351 „Dėl gydytojų medicinos praktikos licencijavimo nuostatų patvirtinimo“.

16. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 1998 06 26 įsakymas Nr. 364 „Dėl Lietuvos Respublikos gydytojo medicinos praktikos įstatymo“.
17. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 1998 10 06 įsakymas Nr. 571 „Dėl lokalaus medicininio audito nuostatų“.
18. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1990 12 29 nutarimas Nr. 389 „Dėl gydytojų rengimo rezidentūroje“ (Žin., 1991, Nr. 2-49).
19. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 1993 06 16 d. įsakymas Nr. 151-K „Dėl gydytojų rengimo rezidentūroje pertvarkymo“.
20. Lietuvos Respublikos Aukščiausios Tarybos 1991 10 30 nutarimas Nr. 266 „Dėl Lietuvos nacionalinės sveikatos koncepcijos ir jos įgyvendinimo“ (Žin., 1991, Nr. 33-893).
21. MN 7 „Medicinos gydytojas. Funkcijos, pareigos, teisės, kompetencija ir atsakomybė“.
22. MN 14 „Bendrosios praktikos gydytojas. Funkcijos, pareigos, teisės, kompetencija ir atsakomybė“.
23. HN 39 „Medicininų gaminių dezinfekavimas, ikisterilizacinis plovimas, sterilizavimas, metodai, priemonės, režimas“.

III. TERMINAI IR APIBRĖŽIMAI

Šioje medicinos normoje vartojami terminai ir apibrėžimai:

24. **Gydytojas neurochirurgas** – gydytojas, turintis gydytojo neurochirurgo licenciją ir galintis savarankiškai teikti visų neurochirurgijos sričių pagalbą, nurodytą šioje normoje bei vykdyti neurochirurginių ligų ir traumų prevenciją.
25. **Ligos diagnostika** – ligos priežasčių ir požymių išmanymas bei gebėjimas atpažinti konkrečią ligą ir nustatyti diagnozę.
26. **Gydymo principai ir taktika** – pagrindiniai gydytojo veiksmai, kuriais siekiama pašalinti (arba susilpninti) ligos priežastį, sumažinti jos poveikį žmogui, sugrąžinti sutrikusias organizmo funkcijas.
- 27–28. **Būtinoji medicinos pagalba** – gydytojo teikiama kvalifikuota medicinos pagalba, mažinanti paciento mirties arba sunkių komplikacijų riziką.

IV. BENDROSIOS NUOSTATOS

29. Neurochirurgo kvalifikaciją įgyja gydytojas, baigęs neurochirurgijos specialybės rezidentūrą.
30. Gydytojas neurochirurgas teikia jo kompetencijai priskirtas sveikatos priežiūros paslaugas.
31. Gydytojas neurochirurgas, norintis verstis praktine veikla, privalo gauti gydytojo neurochirurgo licenciją.
32. Gydytojas neurochirurgas turi:
 - 32.1. išmanyti žmogaus fiziologiją ir patologiją, nozologiją bei farmakologiją;
 - 32.2. mokėti diagnozuoti ir gydyti šios medicinos normos 7 skyriuje nurodytas ligas, traumas ir patologines būkles;
 - 32.3. neaiškiais atvejais bei pablogėjus paciento sveikatai, konsultuotis su kitais specialistais, vykdyti jų nurodytą gydymo planą, išmanyti taikomų gydymo metodų indikacijas, kontraindikacijas bei galimas komplikacijas;
 - 32.4. išmanyti sveiko bei sergančio žmogaus psichologiją ir mokėti bendrauti su pacientais, jų šeimos nariais bei savo kolegomis;
 - 32.5. pagal šios normos nustatytas teises veikti savarankiškai ir atsakyti už savo veiksmus.

V. TEISĖS

Gydytojas, turintis neurochirurgo licenciją, turi teisę:

33. Dirbti asmens sveikatos priežiūros įstaigų neurochirurgijos skyriuose, greitosios medicinos pagalbos įstaigose, atitinkamo profilio licencijuotose ar akredituotose valstybinėse ir privačiose gydymo įstaigose.
34. Konsultuoti dėl neurochirurginės patologijos ambulatoriškai ir įvairaus profilio skyriuose gydymus pacientus.
35. Reikalauti sudaryti tinkamas ir saugias darbo sąlygas pagal darbo sutartį.
36. Nustatyta tvarka išrašyti receptus, mirties liudijimus bei kitus medicinos dokumentus.
37. Turėti gydytojo asmens spaudą.
38. Naudotis gydytojams nustatytomis socialinėmis, kvalifikacijos kėlimo ir podiplominių studijų garantijomis.
39. Iš atitinkamų gydymo įstaigų gauti informaciją, reikiamą darbui, bei medicininę informaciją apie gydomus pacientus.
40. Dalyvauti pasitarimuose, konferencijose, kur nagrinėjami asmens sveikatos priežiūros klausimai.
41. Siūlyti sveikatos priežiūros įstaigų administracijai, kaip gerinti pacientų tyrimą, gydymą bei profilaktiką.
42. Gydant pacientus, bendradarbiauti su įvairių sričių specialistais.
43. Atlikti klinikinius ir mokslinius tyrimus, galinčius pagerinti asmens sveikatos priežiūrą.

VI. PAREIGOS

Gydytojas neurochirurgas privalo:

44. Dirbti remiantis šios medicinos normos ir kitų teisės aktų reikalavimais.
45. Teikti kvalifikuotą skubiąją (būtinąją) ir specializuotą neurochirurginę pagalbą pagal šios normos 7 skyriuje nurodytą kompetenciją, kvalifikaciją, konkrečias darbo sąlygas, apibrėžtas darbo sutartyje.
46. Atlikti klinikinį ligonio tyrimą, įvertinti jo būklę, diagnozuoti ligas, nustatyti indikacijas konservatyviems ir chirurginiams tyrimo bei gydymo metodams, parinkti gydymo taktiką nurodytais 7 skyriuje atvejais.
47. Tinkamai tvarkyti medicininius dokumentus.
48. Nustatyta tvarka pranešti teritoriniam visuomenės sveikatos centrui apie išaiškintą arba įtariamą apskaitomąją užkrečiamąją ligą, apsinuodijimą maistu bei profesinį apsinuodijimą.
49. Nustatyta tvarka pranešti policijai apie sužeidimus šaltuoju, šaunamuoju ginklu arba kitus smurtinius sužeidimus bei sužalojimus.
50. Pateikti privalomuosius medicinos praktikos duomenis sveikatos apsaugos ministerijai, miesto sveikatos apsaugos skyriui, apskrities vyriausiajam gydytojui, visuomenės sveikatos centrui ir kitoms sveikatos arba teisėtvarkos įstaigoms.
51. Gydant pacientus, vadovautis medicinos etika ir deontologija.
52. Sistemingai kelti kvalifikaciją, per 5 metus išklausančiam ne mažiau kaip 200 valandų kvalifikacijos kėlimo kursų.

VII. KOMPETENCIJA

Gydytojas neurochirurgas turi išmanyti ir mokėti:

53. Socialinės medicinos ir sveikatos priežiūros srityje:
 - 53.1. sveikatos ir socialinės medicinos organizavimo pagrindus;
 - 53.2. medicinos etikos ir deontologijos reikalavimus, darbo su dokumentais bei raštvedybos pagrindus;
 - 53.3. medicininės statistikos pagrindus;
 - 53.4. sveikatos draudimo principus bei rūšis;
 - 53.5. darbo saugos reikalavimus.
54. Bendruosius neurochirurgijos principus:
 - 54.1. neurochirurgijos istoriją, neurochirurginės pagalbos organizaciją Lietuvoje;
 - 54.2. neurochirurginių operacijų principus ir ypatumus;
 - 54.3. aseptikos bei antiseptikos principus ir metodus;
 - 54.4. neurochirurginių operacijų neįtautos indikacijas ir metodus;
 - 54.5. neurochirurginių ligonių slaugos ypatumus;
 - 54.6. neuoreabilitacinio ir sanatorinio gydymo indikacijas, būdus ir organizaciją;
 - 54.7. konservatyvaus ir chirurginio gydymo indikacijas ir metodus;
 - 54.8. priešoperacinio rengimo bei pooperacinio gydymo principus;
 - 54.9. profilaktikos principus bei būdus.
55. Neurochirurginių ligų, įgimtų anomalijų, traumų etiopatogenezę ir diagnostiką:
 - 55.1. patologinę anatomiją ir patologinę fiziologiją;
 - 55.2. diagnostikos bei diferencinės diagnostikos principus ir būdus;
 - 55.3. klinikinius požymius ir laboratorinių tyrimų pokyčius;
 - 55.4. šiuolaikinius tyrimo būdus, jų indikacijas bei vertę;
 - 55.5. kitų panašių ligų klinikinius požymius.
56. Diagnozuoti ir, esant sąlygoms, gydyti šias įgimtas anomalijas, ligas, traumas ir patologines būkles:
 - 56.1. uždegiminių galvos ir stuburo smegenų susirgimų pasekmes, pirmuonių ir parazitų sukeltus susirgimus, reikalingus neurochirurginio gydymo;
 - 56.2. navikus:
 - 56.2.1. galvos ir stuburo minkštųjų audinių ir kaulų gėrybinius, piktybinius ir metastatinius;
 - 56.2.2. galvos ir stuburo smegenų dangalų gėrybinius, piktybinius ir metastatinius;
 - 56.2.3. galvos smegenų ekstracerebrinius, intracerebrinius ir metastatinius;
 - 56.2.4. intraventrikulinius gėrybinius, piktybinius ir metastatinius;
 - 56.2.5. cerebrolubarinių nervų gėrybinius ir piktybinius;
 - 56.2.6. pasmegeninės ir kankorėžinės liaukų gėrybinius ir piktybinius;
 - 56.2.7. nugaros smegenų ekstrameduliarinius, intrameduliarinius ir metastatinius;
 - 56.2.8. periferinių ir galvinių nervų gėrybinius ir piktybinius;
 - 56.3. angioneurochirurgines ligas:
 - 56.3.1. galvos, kaklo odos ir paodės arterines aneurizmas, arteriovenines fistules, hemangiomas, angiomas;
 - 56.3.2. galvos kaulų eozinofilines granulomas, kaulų ir kietojo smegenų dangalo arterijų ir venų patologines jungtis;

- 56.3.3. arterines maišines aneurizmas;
- 56.3.4. arteriovenines galvos ir stuburo smegenų aneurizmas;
- 56.3.5. kitas smegenų kraujagyslių ligas (arterijų sienelių atsiluoksnivimą, Moja-moja ligą, smegenų arterijų mikotines aneurizmas, sergant reumatu, sifiliu, tuberkulioze, Raynand sindromą, fibromuskulinę arterijų displaziją, smegenų arterijų emboliją, obliteruojantį trombangitą ir kt.);
- 56.3.6. intrakranijinį ir intraspinalinį flebitą ir tromboflebitą;
- 56.3.7. cerebravaskulinių ligų padarinius: vazospazmą, hidrocefaliją, cistas, porencefalijas;
- 56.3.8. hipertenzines intracerebrines kraujosruvas;
- 56.3.9. smegenų infarktą ir jo priežastis;
- 56.3.10. praeinančią (tranzitorinę) smegenų išemiją, su ja susijusius sindromus ir jų priežastis;
- 56.4. degeneracines stuburo ir nugaros smegenų ligas:
 - 56.4.1. stuburo osteochondrozė;
 - 56.4.2. tarpstuburkaulinių diskų ligas, reikalingas chirurginio gydymo;
 - 56.4.3. spondilozė;
 - 56.4.4. stuburo kanalo stenozė;
 - 56.4.5. stuburo nestabilumą ir spondilolistezę;
 - 56.4.6. osteoporozę su pataloginiu stuburkaulio lūžiu;
 - 56.4.7. stuburkaulių lūžius dėl krūvio;
 - 56.4.8. siringomieliją ir siringobulbiją;
 - 56.4.9. kitas nepatikslingas stuburo smegenų ligas, reikalingas chirurginio gydymo;
- 56.5. funkinei neurochirurgijai priskiriamas ligas:
 - 56.5.1. židininę, potrauminę ir simptominę epilepsiją;
 - 56.5.2. hipertenzines: Parkinsono ligą, įvairios etiologijos parkinsonizmą, torzioninę raumeninę distoniją, choreatozę, hermibalizmą, Huntington choreą, įvairios etiologijos ir formos pataloginį tremorą, medikamentines hiperkinezes, spastinę kreivakaklystę;
 - 56.5.3. fantominius, kausalginus ir piktybinių navikų vėlyvosios stadijos skausmus;
 - 56.5.4. periferinių ir galvinių nervų neuropatijas;
- 56.6. galvos apsigimimus ir smegenų vystymosi anomalijas:
 - 56.6.1. galvos ir nugaros smegenų išvaržas;
 - 56.6.2. stuburo ir nugaros smegenų vystymosi anomalijas;
 - 56.6.3. galvos smegenų įgimtą ir įgytą vandinę;
 - 56.6.4. kitus galvos smegenų apsigimimus ir distrofinius kaukolės procesus, reikalingus chirurginio gydymo;
- 56.7. traumas:
 - 56.7.1. galvos minkštųjų audinių, kaukolės kaulų ir kaukolės ančių;
 - 56.7.2. visas ūminio periodo galvos smegenų sužalojimų formas;
 - 56.7.3. galvos smegenų sužalojimo ankstyvojo laikotarpio uždegimines, likvorologines ir kraujagyslines komplikacijas;
 - 56.7.4. galvos smegenų sužalojimo vėlyvojo laikotarpio uždegimines, likvorologines, kraujagyslines ir kitas komplikacijas;
 - 56.7.5. neurokomplikuotus ir nestabilius stuburo sužalojimus;
 - 56.7.6. periferinių ir galvinių nervų sužalojimus.

VIII. MANIPULIACIJOS IR OPERACIJOS

57. Gydytojas neurochirurgas turi mokėti atlikti:

- 57.1. neurologinį ligonio tyrimą;
- 57.2. įvertinus neurologinę būklę, parinkti tinkamą tyrimo taktiką diagnozei patvirtinti;
- 57.3. juosmeninę ir subokcypitalinę punkciją, likvorodinaminius mėginius;
- 57.4. smegenų skilvelių punkciją;
- 57.5. kontrasto suleidimą endoliumbaliu, subokcypitaliu, intraventriculariu;
- 57.6. epidurinio tarpo punkciją;
- 57.7. likvoro fistulės kontrastavimą;
- 57.8. tarpslankstelinio disko punkciją ir diskografiją;
- 57.9. stuburo slankstelio punkciją, venospondylografiją ir biopsiją;
- 57.10. liumbalinį ir skilvelių drenažą;
- 57.11. pirminį chirurginį žaizdų sutvarkymą;
- 57.12. tvarstyti žaizdas;
- 57.13. stabdyti kraujavimą;
- 57.14. venesekciją ir kateterizuoti venas;

- 57.15. reanimuoti;
- 57.16. tracheostomiją;
- 57.17. kateterizuoti šlapimo pūslę;
- 57.18. vietinę anesteziją;
- 57.19. atverti minkštųjų audinių pūlinius;
- 57.20. nervinių šaknelių blokadą anestetikais tarpslankstelinėse angose;
- 57.21. galvos ir periferinių nervų blokadas.
- 58. Gydytojas neurochirurgas gali atlikti:
 - 58.1. osteoplastines ir dekompresines kraniotomijas, šalinant įvairios lokalizacijos smegenų navikus, intrakranijines kraujosrūvas, pūlinius ir kt.;
 - 58.2. arterinių maišinių aneurizmų ir arterioveninių malformacijų išjungimą;
 - 58.3. kraujagyslių anastomozę;
 - 58.4. galvos ir nugaros smegenų kraujagyslių rentgenokontrastinius tyrimus ir endovaskulines operacijas kartu su radiologais;
 - 58.5. šuntuojamąsias operacijas ir apeinamąsias likvoro takų anastomozes, esant hidrocefalijai;
 - 58.6. meningocelių ir encefalocelių plastikas;
 - 58.7. išplėstinių kaukolės kaulų siūlių operacijas, esant kraniostenozei;
 - 58.8. tarpslankstelinio disko išvaržos operaciją;
 - 58.9. spondilolistezės fiksaciją;
 - 58.10. spinalinės stenozės operaciją;
 - 58.11. spinalinių navikų šalinimą;
 - 58.12. epidurito, siringomielijos ir kitų stuburo ir nugaros smegenų ligų operacijas;
 - 58.13. implantuoti elektrodus elektrostimuliacijai, elektrosubkortiko ir kortikografijoms;
 - 58.14. stereotaksinį požievinų smegenų struktūrų stimuliavimą, destrukciją, giluminių smegenų navikų biopsiją, cystų, pūlinių, hematomų punkciją - aspiraciją;
 - 58.15. chirurginę intervenciją dėl epilepsijos;
 - 58.16. periferinių ir galvos nervų neurolizę, dekompresiją;
 - 58.17. nocicepcinių laidų nupjovimą ar destrukciją;
 - 58.18. įspaustinių galvos kaulų lūžių šalinimą;
 - 58.19. kranioplastikas;
 - 58.20. neurokomplikuotų ir nestabilių stuburo sužalojimų operacijas;
 - 58.21. periferinių ir galvos nervų susiuvimą ir plastiką.

IX. ATSAKOMYBĖ

59. Gydytojas neurochirurgas už padarytas klaidas, aplaidumą ar netinkamą jam priklausančių funkcijų vykdymą, taip pat už įgaliojimų viršijimą nustatyta tvarka traukiamas drausminėn, materialinėn, administracinėn ir baudžiamojon atsakomybėn.